

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у грудні 2023 року**

*(оглядова довідка за матеріалами преси,
інтернету та неопублікованими документами)*

**Загальні питання
В Україні**

13 грудня Комітет Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики провів спільне засідання в онлайн-форматі з комітетом культури Сейму Литовської Республіки. На засіданні виступили, зокрема, голова Комітету культури Сейму Литовської Республіки Вітаутас Юозапайтіс та міністр культури Литви Сімонас Кайріс. Було розглянуто питання: культурна державна політика (джерела фінансування) та захист національного культурного простору; мовна державна політика (чинне законодавство) та мовна ситуація в Литовській Республіці; інформаційна політика: протидії дезінформації, виявлення та припинення поширення дезінформації, механізми зменшення впливу дезінформації на громадську думку; національна кінематографія: шляхи фінансування, співпраця; підготовка до імплементації закону про цифрові послуги (Digital Services Act) та Європейського акту свободи медіа (Media Freedom Act).

Т. в. о. міністра культури та інформаційної політики України Р. Карандєєв провів ряд зустрічей з послами іноземних держав в Україні. Зокрема 7 грудня – з Сеймуром Мардалієвим, Надзвичайним і Повноважним Послом Азербайджанської Республіки в Україні. Сторони обговорили пріоритетні напрямки співпраці між Україною та Азербайджаном, зокрема збереження культурної спадщини, у тому числі обмін досвідом через різноманітні навчальні заходи та консультації для проведення реставраційних робіт; збереження нематеріальної культурної спадщини; збереження культурного потенціалу (обмін між дитячими та музейними культурними установами). Зустріч Р. Карандєєва з Надзвичайним і Повноважним Послом Канади в Україні Наталкою Цмоць відбулася 13 листопада. На ній йшлося про деталі будівництва другої черги Національного музею Голодомору-геноциду. Також було окреслено пріоритетні напрямки співпраці в утвердженні української мови в світі та збереженні української культурної спадщини, як матеріальної, так і нематеріальної. 21 грудня Р. Карандєєв обговорив з Надзвичайним і

Повноважним Послом Японії в Україні Кунінорі Мацудою ключові питання культурного співробітництва на наступний рік, зокрема залучення японського приватного сектору для підтримки української культури, включаючи відновлення історичних пам'яток та зміцнення відносин між містами-побратимами України та Японії; приєднання української сторони до міжнародних конференцій та заходів в Японії, спрямованих на відновлення та розвиток культурного сектору України; створення платформи для спілкування всіх кореспондентських пунктів іноземних агентств в Україні на базі Укрінформу. А 22 грудня відбулася зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Федеративної Республіки Німеччина в Україні Мартіном Єгером. Було розглянуто питання формування горизонтальних зв'язків між культурними установами України та Німеччини, зокрема між Ельбською та Одеською філармоніями, питання виділення Німеччиною грантів для навчання та підготовки українських реставраторів, а також поширення української літератури в Німеччині та перекладів творів німецької літератури на українську мову; допомогу Німеччини в проектуванні закладів культури України з безбар'єрним доступом. Крім того, посиленню співпраці між Україною та Німеччиною було присвячено онлайн-зустріч Р. Карандеєва з Уповноваженою з питань культури та медіа Уряду Федеративної Республіки Німеччина Клаудією Рот, що відбулася 18 грудня. Клаудія Рот підтвердила наміри й далі підтримувати українську культуру, фокусуючись на літературній ініціативі для людей з порушенням зору. Вона також оголосила про початок співпраці з Одеською галереєю та поінформувала про майбутні ініціативи, зокрема конференцію Recovery Conference та можливість спільної культурної програми з містами.

5 грудня Міністерство культури та інформаційної політики України та Всеукраїнська асоціація охорони культурної спадщини спільно з Міжнародною радою з охорони пам'яток та історичних місць ICOMOS провели Міжнародний форум на тему «Реставрація та відновлення культурної спадщини України після великої війни». Захід пройшов під патронатом Міжнародного центру вивчення питань збереження та відновлення культурних цінностей (ICCROM) зі штаб-квартирою у Римі. Основною ціллю заходу стало створення концепції Стратегії відновлення, що враховує думки як держави, так і громадськості. Стратегія стане не лише обґрунтуванням для подання грантових запитів, а й основою для залучення донорських коштів і підтримки від меценатів та міжнародних партнерів. У рамках форуму представники державних органів, громадськості та архітектори обговорили виклики й шляхи повоєнного відновлення культурного надбання України. Зокрема експерти з Хорватії, Польщі поділились своїм досвідом відновлення пам'яток та об'єктів культури.

12 грудня у Музеї історії Києва відбувся заключний форум проекту «Відновлюємо Україну разом», що втілюється мережею захисту національних інтересів «АНТС» за фінансової підтримки Європейського Союзу. Серед закордонних учасників були член правління Visionary Culture Foundation Лінда Берзіня (Латвійська Республіка), Зайга Пуце, директорка латвійської Фундації соціальної інтеграції, Агіта Каупужа, радниця голови з питань ЄС Асоціації

місцевих муніципалітетів, голова Брюссельського офісу Асоціації місцевих та регіональних громад.

11 грудня на Закарпатті з робочим візитом перебували керівники дипломатичних місій країн-членів ЄС. Під час зустрічі з іноземною делегацією представники обласної влади й місцевого самоврядування провели брифінг та ознайомили гостей з етнічним складом Закарпатської області, забезпеченням освітніх, релігійних, культурних потреб, участю національних спільнот у життєдіяльності краю, доступу до засобів масової інформації і взаємодією з місцевими органами влади й самоврядуванням.

Орден «За інтелектуальну відвагу», який вручається Капітулою незалежного культурологічного часопису «І» на традиційній передноворічній імпрезі «Межа Року» у Палаці Потоцьких у Львові, отримали, зокрема, литовський історик, доктор Альвідас Нікжентайтис – за розбудову литовсько-польсько-українсько-білоруського культурно-політичного простору та непохитну віру у його європейську перспективу та польський мистецтвознавець, директор Музею Королівський замок на Вавелі, доктор Анджей Бетлей – за промоцію культури та унікальне розкриття духовних глибин творчості Йогана Георга Пінзеля.

У Київському університеті Грінченка відкрито сучасний центр вивчення корейської мови та культури. Університет разом із корейською стороною підписали Меморандум про співробітництво з Корейським освітнім центром, договір про співробітництво з Асоціацією корейців України та Корейським культурним центром. Участь у відкритті взяли консул Республіки Корея в Україні Чон Кьон Бе, директор Корейського освітнього центру в Україні Джон Чон Юн, директор Всеукраїнської асоціації корейців Ігор Кім.

За кордоном

14 грудня у штаб-квартирі ЮНЕСКО відбулося 18-те засідання Комітету ЮНЕСКО із захисту культурних цінностей у разі збройного конфлікту, у ході якого Україну було вперше обрано на посаду віцепредседателя цього Комітету. У засіданні Комітету взяла участь делегація України на чолі із Постійним представником України при ЮНЕСКО, послом В. Омельченком та за участі представників Міністерства культури та інформаційної політики України. Комітету було представлено всебічну доповідь Секретаріату ЮНЕСКО щодо дій та допомоги ЮНЕСКО Україні, у тому числі щодо супутникового моніторингу стану культурної спадщини України, здійснених ЮНЕСКО місій в Україну для оцінки збитків, завданих російською агресією, технічної допомоги органам влади України у забезпеченні заходів надзвичайного характеру для захисту культурної спадщини, технічної допомоги у здійсненні інвентаризації об'єктів культурної спадщини, внесених до Списку ЮНЕСКО під посиленним захистом. За результатами розгляду зазначеної доповіді було ухвалено рішення Комітету ЮНЕСКО із захисту культурних цінностей у разі збройного конфлікту, у якому вчергове висловлювалася глибока стурбованість наслідками російського вторгнення для сектору культури України та містився заклик до держав-учасниць Гаазької Конвенції 1954 року про захист культурних

цінностей у разі збройного конфлікту та Другого протоколу 1999 року до неї, а також до Секретаріату ЮНЕСКО, продовжувати надання необхідної допомоги Україні. Ухвалено рішення про включення до Списку ЮНЕСКО під посиленням захистом 5 об'єктів культурної спадщини України, а саме: «Дерев'яні церкви в Карпатському регіоні. Церква Архангела Михаїла, Ужок, Закарпатська обл.»; «Дерев'яні церкви в Карпатському регіоні. Дерев'яна церква Св. Юра, Дрогобич, Львівська обл.»; «Будівля Одеського національного академічного театру опери та балету»; «Будівля Одеської обласної філармонії імені Давида Ойстраха»; «Спасо-Преображенський собор Чернігова».

У Парижі пройшов захід «Культурна спадщина постраждалої від війни України», під час якого було представлено результати майже річної роботи з документування порушень міжнародного гуманітарного права у сфері захисту культурної спадщини, відповідно до Гаазької конвенції 1954 року та двох протоколів до неї (1954 та 1999 рр). Захід було організовано громадською організацією «Кримський інститут стратегічних досліджень» та Інститутом археології НАНУ за підтримки Міністерства закордонних справ України, Міністерства культури та інформаційної політики України та за сприяння Інституту археології НАНУ. Координатор – заступник постійного представника України при ЮНЕСКО Микола Мовчан. Під час заходу було обговорено питання пошкоджень та руйнувань об'єктів культурної спадщини на тимчасово окупованих територіях Херсонської, Луганської, Донецької, Запорізької областей та Автономної Республіки Крим. З промовами виступили Кріста Піккат, директорка Управління з питань культури та надзвичайних ситуацій Секретаріату ЮНЕСКО, та Еміне Джапарова, перша заступниця міністра закордонних справ України, голова Національної комісії України з питань ЮНЕСКО. Після цього Ельміра Аблялімова-Чийгоз, Денис Яшний, Олександр Симоненко та Сергій Теліженко представили результати свого дослідження щодо моніторингу стану об'єктів культурної спадщини на тимчасово окупованих територіях. Ліна Дорошенко, представниця Департаменту культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України, завідувачка сектору з питань моніторингу ситуації на тимчасово окупованих територіях, виступила із доповіддю про поточні виклики, визначивши важливість спільної роботи громадського сектору, органів влади та міжнародних партнерів у збереженні культурної спадщини України.

Заступниця міністра культури та інформаційної політики України Анастасія Бондар взяла участь в консультативному семінарі ЮНЕСКО, організованому в рамках Третього циклу періодичного звітування для Європи та Північної Америки. Метою заходу було обговорення актуальних проблем та викликів у розробці регіональних планів дій, які будуть представлені до 46-ї сесії Комітету всесвітньої спадщини наступного року.

Заступник міністра культури та інформаційної політики з питань європейської інтеграції Тарас Шевченко, під час робочого візиту до Латвійської Республіки взяв участь у міжнародному форумі «Інтеграція України до ЄС через мистецтво та культуру: Поєднуючи Україну та Латвію». Форум включав презентації латвійських експертів щодо урядової структури та культурної

політики Латвії, креативних індустрій та культурної спадщини. В рамках візиту Тарас Шевченко також провів ряд зустрічей з керівництвом Міністерства культури Латвійської Республіки, зокрема з міністеркою культури Агнесе Логіною та міністеркою охорони навколишнього середовища та регіонального розвитку Інгою Берзінею. Крім того, він долучився онлайн до дискусії «Деокупація Криму та побудова регіональної архітектури безпеки», яку організували 13 грудня у ризькому Будинку ЄС (Латвія) Міністерство закордонних справ України та Посольство України в Латвійській Республіці. На дискусійних панелях заходу обговорили, зокрема, теми: «Порушення прав людини в окупованому Росією Криму» та «Проблеми збереження та захисту культурної спадщини в тимчасово окупованому Росією Криму». Т. Шевченко був спікером на одній із них.

Український інститут 4 грудня у Лондоні (Велика Британія) провів 4-й Міжнародний форум культурної дипломатії, який зібрав експертів з України та інших країн для обговорення ідей, практик, викликів і майбутнього міжнародної культурної дипломатії та культурних відносин. Форум став платформою для обговорення таких тем, як розбудова стратегії зміцнення міжнародних відносин з країнами нової пріоритетної географії для Українського інституту, включаючи країни Африки, Азії та Латинської Америки. Програма Форуму включала ряд панельних дискусій: «Культурні відносини під час конфлікту: культура – це меч чи щит?»; «Співпраця на глобальній міжнародній арені: переваги, перешкоди та вплив»; «Культурна дипломатія у різних куточках світу: інсайти та досвід»; «Культурна дипломатія в цифрову епоху: нові технології та медіа, VR». Зокрема на останній панелі українська AI-компанія Reface продемонструвала AI-відео, в якому британський драматург Вільям Шекспір та українська поетеса Леся Українка ведуть віртуальний діалог. Компанія Reface ML використала власну модель глибокого навчання разом із технологією реконструкції, щоб автентично відтворити зовнішність Лесі Українки та Вільяма Шекспіра, а також їхню розмову.

Український інститут у Швеції вперше за 10 років з моменту створення отримав власне приміщення. 20 грудня міністр міжнародного співробітництва та зовнішньої торгівлі Швеції Йохан Форсселл урочисто відкрив офіс Українського інституту на острові Стрьомсборг. Відтепер культурно-дипломатична організація, заснована у 2014 році українсько-шведською концертуючою піаністкою Наталією Пасічник, буде працювати в історичному центрі столиці Швеції неподалік від Нобелівського музею, Королівського палацу та Ріксдагу.

11 грудня до Швеції та Фінляндії розпочався візит Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Епіфанія. На запрошення християнських Церков нордичних країн – Ісландії, Норвегії, Данії, Швеції та Фінляндії – Предстоятель ПЦУ мав низку зустрічей у двосторонньому та багатосторонньому форматах. Також українську сторону під час візиту представляли єпископ Німецької євангелічно-лютеранської Церкви України Павло Шварц (НЄЛЦУ) та президент Синоду НЄЛЦУ пастор Олександр Гросс.

Під час зустрічей у Стокгольмі Митрополит Епіфаній та єпископ Павло Шварц ознайомили з релігійною та суспільною ситуацією в Україні, особливо у зв'язку з триваючою російською агресією, з духовною та гуманітарною підтримкою постраждалих від війни. До розмови долучилися представниці української громади в Уппсалі. А 15 грудня Предстоятель ПЦУ разом з іншими українськими учасниками візиту до країн Північної Європи відвідав Парламент Фінляндії. Гостей з України прийняв спікер Парламенту (Едускунти) Фінляндії Юссі Галло-Аго.

Українська делегація у складі ректорів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького долучилася до урочистостей, присвячених відкриттю Центру польських та українських студій Європейського університету Віадрина (м. Франкфурт-на-Одері, Німеччина).

Голова правління Кримської правозахисної групи Ольга Скрипник взяла участь у церемонії нагородження Global Human Rights Tulip 2023 у Палаці миру в Гаазі (Нідерланди). 10 організацій з усього світу були відзначені Global Human Rights Tulip 2023 за їхню правозахисну роботу, серед них й вся команда Кримської правозахисної групи. Human Rights Tulip («Тюльпан прав людини») – нагорода уряду Нідерландів, ініційована Міністерством закордонних справ. Її щорічно присуджують правозахисникам та організаціям, які підтримують права людини на глобальному рівні.

Визнання Голодомору 1932–1933 рр. в Україні

На заключній сесії Ради міністрів Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), що проходило 30 листопада – 1 грудня у Скоп'є (Македонія), 43 країни у спільній заяві до 90-х роковин Голодомору засудили цей злочин сталінського режиму проти українського народу. До ініційованої Україною спільної заяви приєдналися Албанія, Андорра, Австрія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Канада, Хорватія, Кіпр, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія, Німеччина, Греція, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Італія, Латвія, Ліхтенштейн, Литва, Люксембург, Мальта, Молдова, Чорногорія, Нідерланди, Північна Македонія, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Сан-Марино, Словаччина, Словенія, Іспанія, Швеція, Швейцарія, Велика Британія, США.

19 грудня в комітеті зовнішньої політики Фолькетінгу (парламент Данії) у Копенгагені відбулися відкриті слухання, де було обговорено історичні та політичні аспекти Голодомору 1932–1933 років в Україні. Активну участь у підготовці слухань взяв Український дім у Данії, який запросив виступити дослідника з питань Голодомору, професора Неаполітанського університету Андреа Граціозі. Участь у події взяли українські активісти та організації, зокрема Асоціація українців Данії.

**Інформаційна безпека
За кордоном**

Серію круглих столів про маніпуляції та пропаганду в соцмережах для лідерів українських молодіжних організацій з 15 країн світу організували Європейський конгрес українців (ЄКУ) та Міжнародний центр розвитку міграційної політики (ICMPD). Дводенний тренінг у перші дні грудня у Празі провели запрошені експерти – заступник директора та керівник відділу медіа та комунікацій Міграційної обсерваторії Оксфордського університету Роб Макнейл та тренерка зі стратегічних комунікацій Марина Говорухіна. Під час зустрічей учасники поділилися досвідом дослідження гібридної війни, обговорили поточні міжнародні безпекові виклики та протидію російським впливам.

Олександра Цехановська, керівниця одного із проєктів Центру інформаційної стійкості, та Леся Бідочко, заступниця керівника дослідницького центру «Детектора медіа», наукова співробітниця GCE St. Gallen, New Europe College (Бухарест), старша викладачка Національного університету «Києво-Могилянська академія» виступили на семінарі «Викриття російської інформаційної війни в Україні» 11 грудня в Королівському коледжі Лондона на запрошення старшої викладачки кафедри безпеки та розвитку Домітілли Саргамозо. Українські дослідниці мали змогу розповісти про результати досліджень, які стосувались ключових наративів російської пропаганди, спрямованої на окуповані території України, мережі, залучені до російського шкідливого інформаційного впливу, та ролі інформаційних операцій на попередніх і поточних етапах російського вторгнення в Україну.

Закордонне українство

За кордоном

Президент України Володимир Зеленський під час візиту до Латинської Америки 11 грудня зустрівся з українською громадою Аргентини. Віцепрезидент СКУ в Південній Америці, голова Управи Українського культурного товариства «Просвіта» Юрій Данилишин нагородив Президента почесною медаллю за лідерство та мужність у просуванні українських інтересів.

Понад сто представників українських громад з Європи, Австралії, Північної та Південної Америки долучилися до конференції «Інтеграція, Афірмація, Дезінформація, Асиміляція?», яка відбулася в рамках Європейського форуму української діаспори 9 грудня в місті Новий Сад у Сербії. Конференція проходила в Ректораті Новосадського університету за безпосередньої участі лідерів українських громад зі Словенії, Хорватії, Сербії, Чехії, Словаччини, Угорщини, Боснії і Герцеговини, Чорногорії та Північної Македонії. Конференцію відкрив віцепрезидент Світового конгресу українців у Південно-Східній Європі Мирослав Гочак. Зі вступними словами виступили посол України в Республіці Сербія Володимир Толкач, президент Європейського конгресу українців (ЄКУ) Богдан Райчинець і голова Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО) Ярослава Хортяні. Президент СКУ Павло Грод долучився до форуму онлайн. Конференцію організували Українсько-сербська ділова палата, Товариство української мови літератури та

культури «Просвіта» і Європейський Конгрес Українців за підтримки Міністерства прав людини, національних меншин та суспільного діалогу Республіки Сербія.

У Гаазі відбувся перший Форум української громади у Нідерландах, який став майданчиком для обговорення нагальних питань та викликів українців за кордоном, обміну досвідом та вироблення спільної позиції щодо розвитку українства в Нідерландах. Відкрив захід посол України в Нідерландах Олександр Карасевич. Він вручив високі державні нагороди, якими Президент України відзначив активістів української громади, голові Фундації «Українці в Нідерландах» Вірі Зваан та члену правління фундації Людмилі Лісовській. У рамках форуму відбулися панельні дискусії: «Українство за кордоном: важливість збереження самобутності та національної ідентичності» та «Українська культура: успішна та ефективна презентація».

17 грудня у Лондоні, у Королівському театрі Ковент-Гарден, прозвучав різдвяний концерт об'єданого хору «Songs for Ukraine», до якого входять українці, які змушені були виїхати через російську агресію. Концерт транслювали 22 грудня за київським часом Королівський оперний театр Royal Opera House London та Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти. У Гамбурзі (Німеччина) в малій залі Laieszhalle 20 грудня відбувся концерт «Різдвяна мрія» від українського оркестру в екзилі «Мрія». Свято Різдва відзначили і на курсах української мови у Парижі. У заході взяли участь, зокрема, солістки Національного заслуженого академічного українського народного хору України ім. Г. Г. Верьовки Оксана та Роз-Марі Возняк. Різноманітні заходи, приурочені до Різдва, було організовано також в багатьох інших містах.

Український центр молоді та дітей в Латвії 16–17 грудня провів XI Міжнародний фестиваль творчості української молоді «Балтійські зорі». Гала-концерт заходу, на якому визначили переможців, відбувся 17 грудня в ризькому Палаці культури «Ілгуціемс». Крім України та Латвії участь у фестивалі взяли колективи та окремі виконавці з Естонії та Польщі. Україну також було представлено у журі фестивалю.

Посольство України в Грецькій Республіці разом з Об'єднаною українською діаспорою Греції та спільнотою «Українки в Греції» представили український стенд на 23-му Міжнародному різдвяному базарі в Афінах (2–3 грудня).

У рамках Українського кіноклубу в Естонії Асоціацією українських організацій в Естонії за сприяння Посольства України було організовано: у кінотеатрі «Sõprus» – покази нового документального циклу «Голодомор. Літописці», виробленого FRESH PRODUCTION GROUP на замовлення Суспільного Мовлення України (10 грудня) та українського історичного фільму режисера

О. Саніна «Довбуш» (23 грудня); у Талліннській центральній бібліотеці – показ української історичної драми «Щедрик» режисерки О. Моргунець-Ісаєнко та творчу зустріч з авторкою сценарію фільму Ксенією Заставською та презентацію її книжки «Щедрик. Моя сповідь» (18 грудня).

У Будапешті 14 грудня відбулася церемонія вручення державних нагород для меншин Угорщини. Почесну національну премію «Pro Cultura Minoritatum Hungariae Dіj» цього річ вручили, зокрема, душпастирю для українців в Угорщині о. Дам'янові Габорію, священнику Київської архієпархії УГКЦ.

Президент Канадсько-української фундації Віктор Гетьманчук отримав Орден Канади – найвищу державну відзнаку Канади, якою нагороджують громадян країни за виняткові заслуги перед канадським суспільством і людством. Гетьманчука удостоєно відзнаки третього ступеня за тривалу відданість й лідерство в українській громаді й поза нею.

Мистецькі заходи

За кордоном

У столиці Австрії, у будівлі Польського інституту Відня, відбулося відкриття виставки «Маріуполь-Гданськ: міста-побратими, історії-побратими», яка проходила у співпраці з мистецькою платформою Art Contact Ukraine (Відень) за підтримки постійного представництва Польщі при ОБСЄ та постійного представництва України при міжнародних організаціях у Відні. На виставці було представлено акварельні картини українського іконописця Д. Мовчана, фотографію «Світло переможе» бійця «Азову» Д. Козацького, колажі та історії захисників «Азовсталі» А. Дмитрук. Також було виставлено портрети та історії людей, які змогли втекти з окупованого Маріуполя – проєкт А. Швецової та фотографа С. Макарова, представлений у вигляді інсталяції від Я. Гринів, з 3-метровими плівками, які очікують на прояв. Крім того, відвідувачі мали змогу ознайомитися з короткометражним фільмом про Маріуполь з історичним зображенням «Азовсталі» за сімейними щоденниками З. Лактіонової та оглянути колажі із зображенням Маріуполя та Гданська, які були створені спеціально для цієї виставки в рамках співпраці українського фотографа та цифрового художника А. Гупси та польського фотографа Карола Ненартовича.

У Сеймі Польщі з 19 до 26 грудня діяла виставка «Україна. Сльози війни», що представила 10 історій українських жінок і дітей, які відчували на собі жахіття війни. Її було організовано польським Фондом міжнародної солідарності та Фондом імені Блаженного Климентія Шептицького у межах програми допомоги українським дітям, осиротілим внаслідок війни, та жінкам, звільненим з російського полону. А у парламенті Норвегії було представлено виставку малюнків, створених дітьми з мистецьких та освітніх закладів Львова, які у своїх роботах зобразили дружні стосунки між Україною та Норвегією.

У центрі Брюсселя, у SHAME Gallery, з 29 листопада до 2 грудня діяла діджитал-виставка «MAKE RUSSIA PAY». Контент виставки було створено командою культурних менеджерів та кураторів з регіонів, що найбільше постраждали від війни. Це анімаційні ролики з зібраними даними про втрати України від війни та VR-компонент, що розповідав, зокрема, про знищення пам'яток архітектури та освітніх закладів. Автори відео та концепції – Creative Beast (Київ), ГО «Shum.Rave» (Слов'янськ). VR-компонент було розроблено 360war.in.ua. Організатори виставки – Міжнародний центр української перемоги (ICUV) та Мережа захисту національних інтересів «АНТС».

Фестивалі

В Україні

Закордонні колективи й виконавці були серед учасників XV Міжнародного фестивалю «Коляда на Майзлях», що відбувся 25 грудня в Івано-Франківську, в храмі Царя Христа. Виступали вокальна формація «Прикарпатський» (м. Чикаго, США), хор «Думка» (м. Нью-Йорк, США), ансамбль «Вишиванка» (м. Детройт, США), Український хор Володимира Великого (м. Париж, Франція), хор Товариства українців Фінляндії «Переспів»

(м. Гельсінкі, Фінляндія), ансамбль «Істина» (м. Нью-Йорк, США), хор «Нове життя» (м. Едмонтон, Канада), хор «Покров» (м. Мюнхен, Німеччина), співачка Леся Королик (Україна-Італія), хор церкви Святого Юрія (м. Нью-Йорк, США), хор «Переспів» (м. Цюрих, Швеція), «Колядники з Лейпцига» (м. Лейпціг, Німеччина), дитячий хор «Бельканто» (м. Сорока, Молдова).

23 і 24 грудня в Одесі проходив IV Міжнародний фестиваль «Вогонь Різдва». Дистанційно до заходу долучилися колективи з Молдови: дитячий хор BELCANTO дитячої школи мистецтв ім. Є. Кока м. Сороки, дитячий хор «AXIOS» Centrul Raional de Cultura «Andrei Suruceanu» м. Орхей, дитячий хор «ARMONIA» Institutia Publica Liceul Teoretic «Lon Luca Caragiale» м. Орхей.

За кордоном

1–3 грудня у нідерландському місті Гарлем відбувся Ukrainian Lucht Festival. На заході було презентовано українські страви та вироби українських дизайнерів. Загалом було представлено близько 30 брендів з України. Фестиваль привернув увагу широкого кола осіб. Його відвідали, зокрема, посол України в Нідерландах Олександр Карасевич з дружиною та мер Гарлема Йос Вінен. Організатори Ukrainian Lucht Festival – Анастасія Мельник та Марія Вишнівська.

Музика

В Україні

Музиканти з Польщі, Нідерландів, Португалії, Німеччини та США виступили у рамках XXIII Міжнародного фестивалю сучасної імпровізаційної музики Jazz Bez, що в Україні тривав 3 – 1 грудня та об'єднав такі міста, як Львів, Дрогобич, Винники, Тернопіль, Рівне й Умань. Учасниками фестивалю стали гітарист з Польщі Рафал Сарнецький, джазовий вокаліст зі США Рей Браун молодший, німецько-український дует Ganna та нідерландсько-португальський бенд Spinifex. Крім концертів, програма фестивалю включала майстер-класи від американського, українських і нідерландських музикантів для студентів джазової кафедри Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка та їхній спільний концерт (11 грудня). XXIII Jazz Bez організували ГО «Вірменська 35» та Інститут стратегії культури за підтримки Польського Інституту в Києві, Генерального Консульства Республіки Польща у Львові, America House Lviv та інших партнерів.

15–20 грудня у Львові тривав конкурс молодих вокалістів імені Василя Сліпака. Серед партнерів заходу – Українська капела бандуристів імені Тараса Шевченка (Детройт, США). У першому турі конкурсу, що відбувся в онлайн-форматі, взяли участь понад 60 молодих учасників віком від 16 до 30 років. Серед них – представниця США, а також українські співаки, які приїхали до Львова з Польщі, Словаччини, Німеччини, Франції та Нідерландів. Оцінювало учасників журі, до складу якого, увійшли, зокрема, оперний режисер та артистичний менеджер Аксель Кресін (Німеччина) та оперний співак, соліст Нюрнберзького державного оперного театру Т. Конощенко (Україна – Німеччина).

У межах співпраці України та Республіки Мальта у Трапезній палаті Храму Святих Антонія та Феодосія Печерських Національного заповідника Києво-Печерська лавра відбувся спільний мистецький захід: концерт класичної музики в виконанні ансамблю Kyiv Baroque Consort, створеного на базі вокальної групи «Благовість» під керівництвом італійської диригентки Нансі Мілезіс Романо. На події були присутні міністр місцевого самоврядування Мальти Оуен Боннічі, координаторка з комунікацій Берніс Фарруджіа та т. в. о. міністра культури та інформаційної політики України Р. Карандеєв.

У партнерстві з Інститутом Адама Міцкевича (Варшава, Польща) та за співфінансування Міністерства культури та національної спадщини Польщі реалізовано проєкт-співпрацю двох національних філармоній: 8 та 10 грудня у Національній філармонії України (Київ) та Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика відбулися прем'єрні постановки опери для дітей «Родинний альбом» сучасного польського композитора Єжи Корновіча, перекладеної українською мовою (авторка перекладу – Тетяна Коротун).

З гастролями у Національній філармонії України виступили іноземні музичні виконавці. 6 грудня – віолончелістка з Німеччини Рафаелла Громес разом із Національним симфонічним оркестром України під орудою Володимира Сіренка. А 10 грудня відбувся фінальний концерт Диригентського воркшопу нової музики з Етьєном Гааном (Франція) – «Точки перетину: концерт нової симфонічної музики», організований Студентським науково-творчим товариством «Octopus» із метою створення майданчика для обміну досвідом молодих музикантів. Крім того, 5 грудня в Національній філармонії України вокальний ансамбль сучасної музики Alter Ratio представив програму «Lux aeterna. Псалми падіння», яку склали спеціально написані для ансамблю українськими композиторами – А. Загайкевич, М. Коломійцем, М. Шалигіним, а також Петером Керкеловим із Болгарії, – твори, присвячені загиблим на війні українським митцям.

За сприяння Стабілізаційного фонду культури та освіти 2023 Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та Goethe-Institut в Україні в «Українському Домі» у Києві 21 грудня відбувся концерт «Гази II Герай Хан: музична спадщина України» у виконанні камерного складу симфонічного оркестру «Київ-Класик». Презентація середньовічних творів хана Гази II Герая стала можливою завдяки співпраці двох артистів ЮНЕСКО в ім'я миру – Германа Макаренка (Україна) та Кудсі Ергюнера (Туреччина).

Посольство Ізраїлю в Україні, Єврейський національний фонд, а також кілька єврейських організацій України виступили організаторами концерту солідарності з Ізраїлем «Разом сильніше» за участі ряду українських колективів і виконавців 10 грудня в Києві.

На сцені Львівської національної філармонії 16 грудня спільно з Академічним симфонічним оркестром INSO-Lviv та знаним у світі українським піаністом Р. Лопатинським виступив диригент з Ізраїлю Гаддіель Домброунер. Концерт було присвячено захисникам обох країн.

У залі камерної та органної музики Рівненської обласної філармонії прозвучали колядки у виконанні польських митців – Станіслава

Лопушинського та Кшиштофа Цюпінського-Свьонтека. Концерт організувало Генконсульство Польщі в Луцьку у співпраці з Рівненською обласною радою та обласною філармонією. Ще один концерт польських митців відбувся 12 грудня у Луцьку. На нього запросили Генеральне консульство РП в Луцьку у співпраці з Луцькою музичною школою №1 імені Ф. Шопена.

За кордоном

Виступом 6 грудня у Вашингтоні розпочалися гастролі Національного заслуженого академічного народного хору України імені Григорія Верьовки у США. Гастролі країнами Бенілюксу (Маастрихт в Нідерландах, Монс та Шарлеруа у Бельгії, Люксембург у Люксембурзі) здійснив Симфонічний оркестр Українського радіо. 27 грудня концертом у Віднау розпочав свій гастрольний тур містами Швейцарії та Німеччини Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії ім. М. Скорика. Своєю чергою оркестр Національної філармонії України після чотирирічної перерви відновив гастролі Японією. А Харківський кросовер-оркестр PRIME ORCHESTRA гастролював містами Туреччини з програмою ROCK SYMPHO SHOW 2023, головною метою гастролей була підтримка України, донесення до аудиторії інформації про події в Україні, збір коштів на благодійні проекти для цивільного населення та ЗСУ.

3 грудня у Дубайській опері відбувся концерт української піаністки А. Федорової та віолончеліста й контрабасиста з українським корінням Ніколаса Сантанджело Шварца. Концерт розпочався із вступного слова Надзвичайного і Повноважного Посла України в ОАЕ Д. Сеніка.

ВідеOVERсія благодійного концерту Nadiya Ukraine: The National Ballet of Ukraine за участі артистів Національної опери України, що відбувся минулого року у залі Dr. Phillips Center for the Performing Arts в місті Орlando (Флоридa) отримав регіональну премію Еммі в номінації «Висвітлення спеціальної події».

Театр

В Україні

З 1 по 9 грудня тривав фінальний етап V Фестивалю-Премії «GRA», засновником та організатором якого є Національна спілка театральних діячів України. Учасників оцінювало міжнародне журі: Маріус Івашкявічус (Литва) – драматург, прозаїк, кіносценарист і режисер; Март Меос (Естонія) – театральний продюсер, директор та засновник театру R.A.A.A.M., очільник театального центру SA Vaba Lava; Софія Ниблом (Швеція) – журналістка, продюсерка; Лена Творковська (Польща) – проєктна менеджерка, кураторка, театральна продюсерка; Себастьян Шварц (Німеччина/Італія) – театральний менеджер, художній керівник Festival della Valle d'Itria та Belcanto Academy «Rodolfo Celletti» в Мартіна-Франка (Італія).

8 грудня в Національній опереті України відбулася прем'єра україно-іспанського проєкту «Сарсуела. На хвилях іспанської пристрасності», що несе в собі популяризацію іспанської культури через жанр сарсуели. Проєкт здійснюється за підтримки Посольства Королівства Іспанії в Україні.

Одеська опера розпочала співпрацю із італійським диригентом та педагогом з вокалу Массімо Мореллі. Маєстро завітав до театру задля проведення майстер-класів. Упродовж двох днів, 19 та 20 грудня, провідні солісти Одеської опери, артисти оркестру та хору слухали, сприймали, дискутували і проводили репетицію фрагментів опер Дж. Пуччіні «Богема» і «Тоска». Показ опери «Богема» відбувся 22 грудня на сцені театру за сприяння Почесного консульства Італії в Одесі.

Недержавний театр «Нафта» у співпраці з австрійським Theater im Bahnhof відкрив нову львівську сцену у Jam Factory Art Center виставою «Ніхто не помер сьогодні» (режисера – Ніна Хиждова), створеною на основі історій українських військових та волонтерів повномасштабної війни. Відкриття Jam Factory Art Center відбулося 18 листопада за сприяння швейцарського та австрійського культурного підприємця та історика Гаральда Біндера. Комплекс складається з шести окремих просторів, спроєктованих для перформативних, виставкових, музичних та дискусійних проєктів.

21 грудня в режимі онлайн відбувся Міжнародний круглий стіл, присвячений вісімдесятилітньому ювілею першої постанови «Гамлета» Вільяма Шекспіра на українській сцені, у Львівському оперному театрі у 1943 році. Співорганізаторами заходу стали Шекспірівський інститут Бірмінгемського університету, Центр транскультурних і посттоталітарних студій Вроцлавського університету та Інститут літератури ім. Тараса Шевченка НАН України.

За кордоном

Частина колективу Національного академічного театру ім. І. Франка вирушила з гастролями до Польщі з показом драми «Дзяди» за поемою Адама Міцкевича у режисурі Маї Клечевської. Покази драми відбулися 14 та 15 грудня у рамках фестивалю Boska Komedia (Краків).

Гастролі Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Шевченка проходять з 23 грудня 2023 року по 14 січня 2024 року в японських містах: Токіо, Осака, Маєбаші, Кавагое, Сідзуока, Міто, Кіото, Вакаяма й Окаяма. До Японії приїхали 130 осіб, включаючи артистів балету та оркестрантів. Зокрема вперше у Японії Національний театр опери та балету України показав балет-казку «Снігова королева» за твором Ганса Крістіана Андерсена.

Кіно

В Україні

13–19 грудня в Україні проходив онлайн-фестиваль європейського кіно European Film Festival 2023 (EUFF). Організатор – Представництво Європейського Союзу в Україні спільно з європейськими культурними інституціями Goethe-Institut, Institut Français та Cineuropa. EUFF 2023 зібрав дев'ять стрічок-переможців міжнародних конкурсів. Подивитися їх можна було безкоштовно на онлайн-платформі кінофестивалю. До програми увійшли: «У будь-який момент» (Фінляндія), «Мій роман із одруженням» (Латвія, Люксембург), «Боги Моленбека» (Фінляндія, Бельгія, Німеччина), «Луццу» (Мальта), «Оскар та

Ліллі – там, де нас ніхто не знає» (Австрія), «Побачення з Ембер» (Ірландія, Велика Британія), «У мене все добре» (Люксембург, Бельгія, Німеччина, Італія), «Колискова» (Іспанія), а також вперше кінострічка від України – «Люксембург, Люксембург».

Найкращим фільмом 15-го міжнародного фестивалю короткометражних фільмів Wiz-Art, що проходив з 13 до 17 грудня у Львові, став «Сусід Абді» Дуове Дійкстра (Нідерланди). Найкращий міжнародний фільм за глядацьким голосуванням – «Хлорка» Таноса Сіхогіоса (Греція, Німеччина). Спецвідзнаки отримали стрічки: «Безахтько» режисера Діна Вейза (Південна Африка) та «Квіти з іншого двора» Хорхе Кадени (Швейцарія). А спеціальну відзнаку від журі у категорії національних фільмів на щорічному фестивалі здобула копродукційна українсько-французька стрічка «Алое, фікус, авокадо та шість драцен» режисерки Марти Смеречинської.

15 грудня стартував міжнародний інтернет кінофестиваль «Star Independent». У його рамках можна було подивитися конкурсні програми у будь-якій точці світу, також відбулися різноманітні офлайн-події на різних майданчиках кількох країн. Офлайн події 9-го онлайн-кінофестивалю Star Independent проходили і в Києві. 21 грудня в столичному Будинку кіно у рамках міжнародного інтернету кінофестивалю «Star Independent» відбулася церемонія нагородження українських переможців та прем'єра грузинсько-американського мультфільму «Витязь в тигровій шкурі» режисера Мірзи Давітая. Роботи українських кінематографістів оцінювало міжнародне журі під керівництвом американського режисера, сценариста та продюсера В. Перельмана.

З 28 грудня в український прокат вийшла українсько-італійська трагікомедія «Мій карпатський дідусь» грузинського режисера З. Буадзе, знята за співпраці України, Італії, Молдови та Чехії та за підтримки Державного агентства України з питань кіно та Міністерства культури та інформаційної політики України.

За кордоном

З 29 листопада по 2 грудня в офлайн- та онлайн форматах відбувся П'ятий франко-український фестиваль молодого кіно «Міст». У цьому році у конкурсній програмі фестивалю були тільки українські фільми. Переможців серед 17-ти короткометражних фільмів обирало міжнародне журі на чолі із Фаб'єнн Серван-Шрайбер, французькою продюсеркою та культурно-громадською діячкою. Серед членів журі також були: Ханна Шигулла, актриса (Німеччина); Катя Краусова, продюсерка кіно і телебачення (Велика Британія); Лукас Енгландер, актор (Австрія); Г. Гладій, актор (Україна/Канада). Усі глядачі з України та Франції змогли безкоштовно в режимі онлайн переглянути конкурсну програму фестивалю та взяти участь у професійних майстеркласах. Фільми фестивалю демонструвалися українською мовою з французькими субтитрами. У місті Марсель в приміщенні Cité des Associations відбулися офлайн-заходи фестивалю – спеціальні покази українських повнометражних документальних фільмів «На захисті ідентичності, культури, свободи» (ТО #Babylon'13), «Крихка пам'ять» Ігоря Іванька, «Поразки імперії» Івана Тимшина

і «Щоденник нареченої Христа» Марти Смеречинської. Під час фестивалю у Франції презентували благодійний артпроект «Листи до Бога» харківської художниці Дарії Титової та проводили благодійний збір коштів для підтримки української аеророзвідки та роботи зведеної тактичної групи «Адам», у якій служать українські кінематографісти. Франко-український фестиваль молодого кіно «Міст» організувала Міжнародна асоціація розвитку і підтримки української культури, партнерами виступили Association de Développement Personnel Franco-Ukrainienne, Франко-українська асоціація «Воля», Французький інститут в Україні, Посольство Франції в Україні та ін.

Український постіронічний детектив «Ля Палісіада» режисера Філіпа Сотниченка отримав нагороду «Найкращий фільм» на 41-му кінофестивалі Torino Film Festival у Турині (Італія), який пройшов з 24 листопада до 2 грудня. А повнометражному документальному фільму «Звідки куди» (In the Rearview) польського режисера Мачека Хамели про евакуацію українців з прифронтових територій на початку повномасштабного вторгнення РФ, створеному у копродукції Польщі, Франції та України, присуджено нагороду Pare Lorentz award від Міжнародної асоціації документального кіно (США). 39-та церемонія вручення нагород Міжнародної асоціації документального кіно відбулася 12 грудня. Цими ж днями пройшли спеціальні покази фільму «Звідки куди» в Нью-Йорку, Лос-Анджелесі та Чикаго за підтримки українсько-американської організації Razom For Ukraine. Режисер фільму Мачек Хамела був присутній на них.

Американська кіноакадемія оприлюднила шорт-листи 96 премії «Оскар» у 10 категоріях. Документальний «Звідки куди» потрапив у в шорт-лист премії у категорії «Найкращий повнометражний документальний фільм». А український документальний фільм «20 днів у Маріуполі» Мстислава Чернова – одразу до двох категорій: найкращий документальний та найкращий міжнародний фільм. Крім того, цю ж кінострічку було оголошено у списку номінантів на премію «Видатний продюсер документального кіно 2024-го року» Американської Гільдії Продюсерів. Вона також знайшла місце у переліку 50-ти найкращих фільмів у США, від британського видання The Guardian. Робота українського режисера увійшла до десятки найкращих і зайняла шосте місце у рейтингу. А в переліку найкращих документальних фільмів 2023 року, який оприлюднило онлайн-видання про кіно Indiewire стрічка «20 днів у Маріуполі» посіла третє місце.

8–10 грудня в залі релігійного товариства «Свята Софія» у Римі за підтримки Міністерства закордонних справ України та Державного агентства України з питань кіно проходив Фестиваль українського духовного кіно. Після офіційної частини глядачам представили допрем'єрний показ воєнного трилера «Буча», прем'єра якого запланована на 2024 рік, та історичну драму «Щедрик». Програма показів також включала кінострічки «Захар Беркут» А. Сеїтаблаєва, «Чорний ворон» Т. Ткаченка та «Поводир» О. Саніна, мультфільм «Микита Кожум'яка» (реж. Манук Депоян), комедію «DZIDZIO Перший раз» (режисери – Михайло Хома, Тарас Дронь) та фільм-мюзикл «Гуцулка Ксеня» (реж. – О. Дем'яненко).

З 15 по 19 грудня в Маямі (США) цього року проходили головні події кінофестивалю «Star Independent». Захід розпочався показом фільму «Довбуш» О. Саніна в одному з кінотеатрів Маямі. Також у рамках фестивалю було проведено кінофестивальні лабораторії, де відбулися зустрічі з відомими кінематографістами, обговорення з американськими та українськими блогерами на тему: зміна ставлення до України в Маямі, Нью-Йорку, Америці та світі, спільна колаборація. Закриття фестивалю та нагородження переможців відбулося у Нью-Йорку водночас з київською подією.

На стримінговому сервісі Netflix стали доступними: український мультфільм «Мавка. Лісова пісня» (режисери – О. Рубан, О. Маламуж) – з 1 грудня; українсько-польська історична драма «Щедрик» – з 13 грудня; пригодницько-історичний екшн «Довбуш» – з 29 грудня.

З грудня у Туреччині, в кінотеатрі ТЦ «Гордіон», відбувся перший показ мультфільму «Мавка. Лісова пісня» українською мовою. Показ організували Посольство України, Українська спілка в Анкарі та Асоціація солідарності з біженцями й іммігрантами (ASAM).

Український комедійний фільм «Велика прогулянка» з 8 грудня став доступним у Німеччині на онлайн-платформах Amazon, Apple, Google Play та Maxdome.

Короткометражний фільм «Привид Різдва» киянина Михайла Пенєвського про Різдво в Україні під час війни, створений за допомогою технології штучного інтелекту, посів третє місце на конкурсі 2023 AI Holiday Film Competition.

13 грудня у Буенос-Айресі в культурному центрі «Сан-Мартін» відбувся показ документального фільму «Свобода у вогні: боротьба України за свободу» режисера Євгена Афінєєвського. Перед показом зі вступним словом виступив Посол Юрій Клименко.

Дні кіно

З ініціативи Державного агентства України з питань кіно та за сприяння Посольства України^[SEP] в Італійській Республіці, у столиці Італії місті Рим з 15 по 17 грудня відбулися Дні українського кіно. Глядачі мали змогу побачити відомі художні та документальні фільми: «БожеВільні» Д. Тарасова, «Мирний – 21» А. Сеїтаблаєва, «Довбуш» О. Саніна, «Сусідка» Н. Пасеницької, «Область героїв» А. Лермана, «Чому ми?» М. Спрінгіс, «Передчуття» В. Криштофовича, «Уроки толерантності» А. Непилатюка та мультфільм «Мавка: Лісова пісня». Усі фільми демонструвалися українською мовою з італійськими та англійськими субтитрами.

У Стамбулі Дні українського кіно проводилися 14 – 22 грудня за ініціативи Генерального консульства України у Стамбулі та мерії цього міста, за підтримки Державного агентства України з питань кіно, асоціації та комплексного проєкту «Дивись українське!» та Міністерства закордонних справ України. Покази було відкрито фільмом «Памфір» режисера Дмитра Сухолиткого-Собчука. Також у програмі – «Клондайк», «Захар Беркут», «Сторожова застава», «1944. Крим. Депортація».

Візуальні мистецтва В Україні

У міжнародному культурному центрі UNION (м. Одеса) відбулося відкриття виставки «Україна – Велика Британія: шляхи співтворчості», на якій було представлено роботи митців центральної України та Півдня та з Великої Британії. Експонувалася графіка класиків англійської школи Синглетона та Джиллбенка. Свої роботи надав сучасний британський живописець Алан Ланкастер. Куратором від митців Великої Британії виступив Керол Оувен.

У київській галереї сучасного мистецтва «Цех» діяла виставка «Буря». Експозиція об'єднала роботи словацьких митців різних жанрів та поколінь, які демонстрували, як повномасштабне вторгнення вплинуло на творчість художників та скульпторів.

За кордоном

У столиці Туреччини в приміщенні опери Анкари до 30 грудня діяла виставка робіт переможців міжнародного фотоконкурсу Istanbul Photo Awards 2023. Серед них – робота фотографа European Pressphoto Agency (EPA) з Харкова Сергія Козлова, яка перемогла у головній номінації «Фото року». У номінації Story News перше місце посів фотограф Associated Press (AP) Євген Малолетка із серією фотографій із блокадного Маріуполя.

До 3 грудня у галереї у замку Беттембург на півдні Люксембургу експонувалася виставка двох львів'ян: художника Олега Денисенка і кінорежисера та артвізіонера Олександра Денисенка. Експозиція-маніфест «Волю миру» створена у співпраці Олега й Олександра Денисенків з люксембурзькою мисткинею Лідією Маркевич.

На виставці «100 вертепів у Ватикані», яку проводив починаючи з 8 грудня на центральній площі міста-держави Святійший Престол, Україну презентувала яворівська шопка-вертеп з дерева, яку створили у майстерні «Яворівська іграшка Остапа Сойки та Оксани Когут» на Львівщині.

Український художник Юрій Білей став переможцем Премії Войтека Фалецького, яку цьогоріч провели у співпраці з Музеєм фотографії в Кракові. Цією премією відзначають найкращі мистецькі проєкти за «новий спосіб мислення». Білей було номіновано за виставку «Прийшов, побачив, заплакав», що відбулася у галереї BWA в польському місті Зелена Гура.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

Упродовж 8–9 грудня у Львові тривав міжнародний Форум «Культурний Фронт. Мистецтво Перемоги». Він проходив одразу у двох локаціях – Палаці Потоцьких у Львові та Золочівському замку. Захід відбувся в межах проєкту «Культурний Фронт», реалізованого БФ «Підгорецький замок» за підтримки відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні. Серед організаторів – Польське братство кавелерів Гутенберга. У форумі взяли участь працівники музейних та архівних установ, дипломати, експерти, представники центральної та місцевої влади, бізнесу з України, США, Польщі та країн Балтії.

Учасники обговорили питання збереження національного культурного надбання в час війни, здійснення оцифрування музейних колекцій та архівних документів та яким чином Україна може презентувати себе на міжнародній арені як культурна скарбниця.

Комісія Instytut Polonika підвела підсумки реалізації проєкту реставрації трапезної колишнього домініканського монастиря – виставкової зали Львівському музеї історії релігії, і констатувала завершення робіт. Над відновленням пам'ятки працювала команда польських і українських реставраторів на чолі з Павлом Болінським і Лесею Гануляк.

В Ужгородському греко-католицькому катедральному соборі 28 листопада завершили реставраційні роботи, які проводили фахівці зі Львова та Ужгорода за проєктом «Реставрація спільної історичної та культурної спадщини» у містах Ужгород та Кошице, що у Словаччині. Проєкт було розроблено разом із Кошицьким катедральним собором Святої Альжбети, де відбувалася реставрація готичної споруди.

За кордоном

7 грудня у столиці Ботсвани Касане відбулася 18-та сесія Міжурядового комітету ЮНЕСКО з питань нематеріальної культурної спадщини (НКС). Учасники сесії розглянули Звіт України про стан елемента НКС «Культура приготування українського борщу», який у 2022 році внесли до Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує термінової охорони. Звіт презентувала заступниця міністра культури та інформаційної політики Анастасія Бондар. Під час свого виступу вона, зокрема, наголосила, що Україна й надалі докладатиме зусиль для охорони елемента «Культура приготування українського борщу», оскільки для українців це є уособленням ідентичності, та висловила сподівання на якнайшвидше його перенесення зі Списку елементів, що потребують термінової охорони, до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства.

У женецькому університеті Geneva Heritage Lab від 7 грудня тривала виставка від Луганського краєзнавчого музею «Відродження у час війни. Луганськ. Переміщений музей». В основі концепції виставки – повсякденне життя українського музею, який з 2014 року відчуває на собі наслідки російської війни. Окрім цього, проєкт порушив теми захисту та евакуації музейних установ. Виставка містила 5 умовних секцій, що розповідали історію луганського музею. Було представлено фото, тексти, відеоінтерв'ю з командою музею тощо.

У Музеї берлінської стіни з 27 жовтня діє документально-дослідницька експозиція «Крим – це Україна. Україна – це Європа». Численні аналітичні матеріали надала ГО «КримSOS». Представлені роботи стали частиною постійної експозиції Музею Берлінської стіни. Фото та експонати розповідають історію кримськотатарських активістів (Леніє Умерова, Наріман Джелалов, Асан і Азіз Ахметови, Богдан Зіза та ін.) і Меджлісу як інституту спротиву рф на окупованому півострові.

Виставковий мистецький проєкт «Світ Сковороди» у столичному Українському домі здобув бронзу в категорії Recreation & Leisure на міжнародному фестивалі Epica Awards 2023. Проєкт створили у 300-й рік від народження Григорія Сковороди з метою поглиблення розуміння його ідей персональної свободи у XVIII столітті. Epica Awards – це креативний фестиваль, де суддями виступають представники преси: головні редактори та провідні журналісти найпрестижніших галузевих видань із понад 50 країн. Також в складі журі є автори спеціалізованих видань, які голосують за категорії, пов'язані з їхньою галуззю, й представники онлайн медіа та інфлюенсери. У журі Epica Awards від України у 2023 році була редакція CrUAtivity.ua.

Директорка Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків Юлія Ваганова стала лауреатом премії за порятунок культурної спадщини, заснованої культурним центром Laurentum (Рим, Італія). Церемонія нагородження премією відбулася 15 грудня у Королівській кімнаті Палати депутатів Палаццо Монтечіторіо в Римі. Крім цього, музей Ханенків увійшов до списку номінантів премії «Європейський музей року» (EMYA), яких оголосив Європейський музейний форум. Цьогоріч на цю премію номіновано 50 європейських музеїв; з українських, крім музею Ханенків, номінували також Національний музей історії України у Другій світовій війні. Переможця визначать в останній день щорічної конференції EMYA, яка відбудеться в Портімані (Португалія) з 1 по 4 травня 2024 року.

Постер із зображенням викраденої російськими загарбниками з Херсонського обласного художнього музею картини «Вишивальниця» Івана Лободи 1971 р.) було представлено від Посольства України в Ірані на виставці Humanity. Solidarity. One Planet («Людство. Солідарність. Одна планета»), що експонувалася з 8 по 17 грудня в культурно-історичному комплексі Ніаваран у Тегерані. Виставка є однією з ініціатив до відзначення Дня ООН у 2023 році в Ірані. В експозиції загалом було представлено твори мистецтва та культурну спадщину з 35-ти держав.

Посольство України та Йорданське Хашимітське Королівство почали випуск українськомовних брошур для туристів, які відвідують місто-фортецю Петра. А слухати екскурсію українською мовою з'явилася можливість у музеї Бенакі (Афіни, Греція). Проєкт запуску україномовних аудіогідів у провідних музеях світу реалізується під патронатом першої леді України О. Зеленської.

Література

В Україні

У грудні на сайті «Стус.Центр» запрацювала рубрика «Архів», яка полегшила доступ для всіх охочих до унікальних матеріалів письменника та дисидента Василя Стуса. Його творчий архів оцифрували завдяки гранту від SDK («Староміський дім культури») та уряду міста Варшави.

За кордоном

Канадський літературний фонд імені Пітерсона відзначив переклади чотирьох сучасних українських книг. Переможцями у категорії “Нагорода за книжковий переклад” стали такі книги: “Голоси Бабиного Яру” Маріанни Кияновської, “Табір тортур на Райській вулиці” Станіслава Асеева, “Мондегрін. Пісні про смерть і любов” Володимира Рафеєнка, “Неймовірні історії українських канадок” Іроїди Вінницької (переклад з англійської на українську).

14 грудня у Староміському домі культури (SDK) міста Варшави відбулася презентація збірки віршів Василя Стуса «Час творчості/ Dichtenszeit», доповненої листами до сина. Перекладачка листів – Катажина Котинська, віршів – Яцек Подсядло, автор передмови – Богдан Токарський.

У літературному норвезькому журналі «Mellom» опублікували переклади текстів українських авторів норвезькою мовою. Цей випуск журналу створили в межах проекту «Українська література та співпереклад». Щоб збільшити кількість норвезьких перекладів української літератури об’єдналися Норвезька рада культури, Норвезька асоціація перекладачів, Центр норвезької літератури за кордоном (NORLA), часопис «Mellom», Товариство українців у Норвегії та Український інститут книги

Бібліотеки В Україні

7 грудня за підтримки Посольства Киргизької Республіки у Національній бібліотеці України для дітей відбувся захід, присвячений 95-річчю від дня народження письменника Чингіза Айтматова. Гостям показали документальний фільм про життєвий та творчий шлях Чингіза Айтматова. Водночас відбулася презентація нової книги вибраних творів автора, перекладених українською. Також відвідувачі змогли ознайомитися з тематичною виставкою фотоматеріалів та мистецьких творів. До заходу долучилися Надзвичайний та Повноважний Посол Киргизької Республіки в Україні Ідріса Кадиркулдов, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Вірменія в Україні В. Карапетян, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Узбекистан в Україні Алішер Курманов, представники дипломатичних місій Республік Молдови, Румунії, Туркменістану, Угорщини та Японії, а також представники українських Міністерства закордонних справ, Міністерства культури та інформаційної політики й Міністерства освіти та науки.

Наприкінці листопада до Києва із Лондона прибули понад 25 тисяч різножанрових книжок англійською мовою. Це спільна ініціатива благодійного фонду Book Aid International, Англійського ПЕН та Міжнародного ПЕН. Видання привезли до офісу Українського ПЕН, де їх підготують до відправки у бібліотеки по всій Україні. Серед видань, що прибули до України, – книжки від провідних видавництв Великої Британії: Penguin Random House, Oxford University Press, HarperCollins, Macmillan, Unbound.

За кордоном

Українські книжкові полицки під патронатом Олени Зеленської з’явилися у трьох містах Данії: Ікаст, Гентофте та Сківе. Ще одну полицку відкрито

наприкінці листопада в Аргентині, у Центральній бібліотеці Буенос-Айреса ім. Рікардо Гуїральдеса.

3 грудня в японському місті Кобе розпочала роботу перша в регіоні Кансай українська бібліотека. З нагоди Національного тижня читання Посольство України передало книги для новоствореної бібліотеки. Проєкт реалізується Тетяною Корчук та є ще одним кроком у напрямку розбудови бібліотек для української громади Японії в рамках ініціативи першої леді Олени Зеленської «Українська книжкова поличка».

Благодійність В Україні

Президент України Володимир Зеленський презентував філантропу та засновнику благодійного фонду «The Howard G. Buffett» Говарду Баффету табличку з його ім'ям, яку відкрили на Алеї сміливості в Києві. Загалом тут вже є 27 табличок. Говард Баффет розповів Президенту про заходи, заплановані в межах його поточного візиту в Україну, та зустріч із першою леді, за ініціативою якої він реалізує низку проєктів.

Українська дитяча музично-театральна студія Broadway Kids Studio стала ініціатором постановки відомого бродвейського мюзиклу «FAME Jr.» (автор – Девід де Сільва). Театральний ліцензіар МТІ (Music Theatre International) надав безкоштовну ліцензію на постановку та показ «FAME Jr.». 18 грудня на професійну сцену Театру на Подолі вийшли майже 40 юних артистів – вихованці Broadway Kids Studio, вокальний ансамбль «Забава», хореографічний ансамбль «Фламінго», а також талановиті діти віком від 11 до 18 років, яких відібрали на кастингах – і зіграли англійською мовою ліцензійний американський мюзикл «FAME Jr.»

За кордоном

У співпраці з партнерами Міністерством культури та інформаційної політики України було ініційовано та організовано проєкт «Різдво з Україною», мета якого – презентувати українську культуру, традиції та ремесла, аби нагадати європейцям про війну за свободу та ідентичність, в якій Україна протистоїть росії. 3 грудня Україну було представлено на 16-му благодійному ярмарку Spouses of Heads of Missions (SHOM) Charity Bazaar у Варшаві. У події також взяли участь Посол України в Польщі Василь Зварич разом із дружиною. На українському національному стенді та стенді фундації Uniters було представлено різноманітні українські продукти – сувеніри, вироби ручної роботи, українську кухню тощо. Всі кошти, зібрані під час ярмарку, спрямують на благодійність. Також українську продукцію у рамках проєкту можна було знайти на святкових ярмарках у містах: Брно, Берлін, Дюссельдорф, Крефельд, Тампере, Турку, Вільнюс, Страсбург, Порту, Краків, Гданськ, Познань, Вроцлав, Сан Себастьян, Мадрид, Малага, Гранада, Гаага, Афіни, Скансен. Загалом проєкт «Різдво з Україною» цього року було представлено на понад 30 ярмарках в 11 країнах Європи.

13 грудня у Великій залі Берлінської філармонії відбувся благодійний концерт Львівського національного симфонічного оркестру, що став фінальним в рамках проекту «Sound of Ukraine», авторкою якого є заслужена артистка України, керівниця агенції Open Music Project Ірина Френкель. В рамках проекту з 2022 року відбулося 58 концертів. Він має на меті підтримку ініціативи «SAVE UKRAINIAN CULTURE», яка об'єднує понад 200 організацій. На початку заходу до присутніх звернулася віцепрезидентка Бундестагу Катрін Герінг-Екардт та Посол України в ФРН Олексій Makeєв. Програма концерту презентувала українські та європейські світові шедеври. 13 грудня був день народження українського композитора Миколи Леонтовича. Тому «Щедрик» став основним лейтмотивом цього вечора. Партнери концерту: Посольство України в Берліні, Український інститут в Берліні, Посольство США в Берліні, Благодійний фонд NORD UKRAINA.UA, Львівська обласна військова державна адміністрація, Elisabeth Sandmann Видавництво, Heinrich Böhl Stiftung, Hilton Group, ValFair Concert, Віче Берлін.

16–17 грудня у Берліні пройшов благодійний різдвяний pop-up маркет Skrynya. На заході було представлено понад 30 українських брендів одягу, домашнього декору та предметів мистецтва. Мета проекту – познайомити відвідувачів з українською культурою, а також зібрати кошти для українських благодійних організацій.

На запрошення Українського дому в Данії львівська хорова капела хлопчиків та чоловіків «Дударик» провела благодійні виступи в Копенгагені: два Різдвяні концерти – в столичних церквах; ще один – в Копенгагенській міській раді (18 грудня). Благодійну діяльність капели «Дударик» спрямовано на підтримку Збройних сил України.

6 грудня у Латвійській національній бібліотеці в Ризі відбувся благодійний творчий вечір музики та поезії «Звуки серця» за участі українських і латиських виконавців, на якому збирали кошти на підтримку ЗСУ. В концерті взяли участь шість українських виконавців, в тому числі актор театру і кіно Тимур Ібрагімов, актриса Марина Білоус, які на цей момент мешкають у Латвії.

Побратимство. Партнерство

Угоду про встановлення побратимських відносин підписали 19 грудня мери міст Чернівці та Ізмір (Туреччина) Роман Клічук та Тундж Соєр відповідно. Окрім цього в Ізмірі відбулася церемонія відкриття українського парку ім. Агатангела Кримського та пам'ятної дошки його імені за участі посла України в Туреччині Василя Боднара і генерального консула Романа Недільського.

Вижницька міська територіальна громада Чернівецької області та комуна Мілішівці Сучавського повіту Румунії підписали угоду про співробітництво. Сторони співпрацюватимуть у багатьох сферах, зокрема у сфері культури. Підписання угоди відбулося у рамках візиту до Румунії делегації з Буковини на чолі голови Вижницької районної ради Михайла Андрюка. З румунського боку угоду підписав мер комуни Мілішівці Василь Караре.

Мери трьох міст – українського Вінниці, французького Нансі та німецького Карслруе – уклали угоду про співпрацю, а їхні міста стали потрійними містами-побратимами. Церемонія підписання документів відбулася у мерії Нансі.

Херсон та шведське місто Норрчепінг започаткували офіційне партнерство. Документи про партнерство підписали заступник Херсонського міського голови Віталій Белобров та мер Норрчепінга Анна Соткасїра Вік. Партнерство дає можливість співпраці між муніципалітетами у різних галузях суспільного життя та з максимальним залученням жителів обох громад.

Підтримка України у світі

6 грудня у штаб-квартирі ООН відбувся допрем'єрний показ документального фільму французького філософа і журналіста Бернара-Анрі Леві «Слава героям» про російську війну проти України. Показ фільму організувало постпредство Франції при ООН, аби його могли побачити якомога більше представників дипломатичного корпусу різних країн. Європейська прем'єра фільму (він демонструвався під назвою «З Україною в серці») відбувся в Парижі в залі кінотеатру «Бальзак». На запрошення Леві показ відвідала дружина Президента Олена Зеленська.

9 грудня у Тбілісі (Грузія) відбулася презентація двомовного збірника сучасної грузинської поезії «Моя Україно! 100 грузинських поетів про війну». Він містить майже 130 віршів. Авторка ідеї, видавничого проєкту та упорядниці видання – Гуліко Зумбадзе – голова ГО «Тбілісі – нові ініціативи». Редактор грузинських текстів – докторка філології Тамар Шаїшмелашвілі; редактор перекладів на українську, організатор перекладацького колективу – письменник Рауль Чілачава. У презентації взяли участь перший секретар Посольства України Тетяна Колотило, автори, представники української діаспори.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко,
провідний редактор сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру
з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 12. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12